

PAPER DETAILS

TITLE: TÜRKİYE'DE CUMHURBASKANLIĞI HÜKÜMET SİSTEMİNDE POLİTİKA KURULLARI:
ABD İLE KARSILASTIRMASI

AUTHORS: Çigdem AKMAN,Ekrem Yasar AKÇAY

PAGES: 33-59

ORIGINAL PDF URL: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/879058>

TÜRKİYE’DE CUMHURBAŞKANLIĞI HÜKÜMET SİSTEMİNDE POLİTİKA KURULLARI: ABD İLE KARŞILAŞTIRMASI*

THE POLICY COUNCILS IN THE GOVERNMENT SYSTEM IN TURKEY: THE COMPARISON WITH THE US

ÇİĞDEM AKMAN**
EKREM YAŞAR AKÇAY***

ÖZET

ABD’de başkanlık sistemi 1787 Anayasasına dayanan ABD’ye özgü bir yönetim modelidir. Bu modelde demokrasi ve kuvvetler ayrılığı sistemin ayrılmaz parçalarıdır. Bu yapıda yasama, yürütme ve yargı organları kesin bir şekilde ayrılmakla beraber birbirlerini dengeledikleri görülmektedir. Başkanlık sisteminde yasama görevi Kongre’ye, yürütme görevi Başkana ve yargı görevi ise Anayasa Mahkemesine bırakılmıştır. ABD Başkanı sisteminin en temel taşlarından biridir. Başkanlık sisteminde pek çok görevi olan Başkan, 1939’dan beri var olan yürütme ofisi ile görevlerini yerine getirmektedir. Başkanın yürütme ofisi temel olarak 6 daimi ofisten oluşmakla beraber, geçici ofisler de bulunmaktadır.

Türkiye’de de 2018 yılı itibarıyla başkanlık sistemine benzer yeni bir yönetim sistemine geçilmiştir. Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi adı verilen yeni sistem pek çok değişikliği beraberinde getirmiştir. Yeni yönetim sisteminde Cumhurbaşkanlığı teşkilatı; Cumhurbaşkanı Yardımcılığı, İdari İşler Başkanlığı, Ofisler, Bağlı Kuruluşlar, Bakanlıklar ve Politika Kurullarından oluşmaktadır. Cumhurbaşkanıya bağlı politika önerileri ve stratejileri geliştirecek bilim, teknoloji ve yenilik, eğitim ve öğretim, ekonomi, güvenlik ve dış politika, hukuk, kültür ve sanat, sağlık ve gıda, sosyal politika ve yerel yönetim alanlarında dokuz adet politika kurulu kurulmuştur. Politika yapım sürecinde Cumhurbaşkanı ile doğrudan

* Araştırma Makalesi.

Makale gönderim tarihi: 03.08.2019 Makale kabul tarihi: 12.09.2019

** Dr. Öğr. Üyesi, Süleyman Demirel Üniversitesi, İİBF, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü.

E-posta: cigdemakman@sdu.edu.tr

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-1936-6884>

*** Doç. Dr., Hakkâri Üniversitesi, İİBF, Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Bölümü.

E-posta: ekremyasarakay@hakkari.edu.tr

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-9157-6133>

çalışan politika kurullarının rolü ve işleyişi oldukça önemlidir. Bu doğrultuda çalışmada, ABD'deki Başkanın Yürütme Ofisi ve Türkiye'deki Cumhurbaşkanlığı Politika Kurullarını karşılaştırarak benzer ve farklı yönlerinin ortaya konulması amaçlanmaktadır. Böylece Türkiye'de yeni oluşturulan politika kurullarına ilişkin bazı tespit ve önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Amerika Birleşik Devletleri, Başkanlık Sistemi, Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi, Yürütme Ofisi, Politika Kurulları.

ABSTRACT

In the United States (US), the presidential system is a US-based management model based on the 1787 Constitution. In this model, democracy and check and balance are integral parts of the system. Although the legislative, executive, and judicial organs are definitively separated in this structure, they balance each other. In the presidential system, while the legislative task was pulled out of Congress, the executive duty was pulled from the President and the judicial duty and given to the Constitutional Court. The US President is one of the most fundamental elements of the system. The President has many duties in the presidential system and has been performing his duties with the Executive Office that has existed since 1939. The Executive Director's Office is composed of six permanent offices and temporary offices.

In 2018, Turkey adopted a management system similar to a presidential system. The new system, called the Presidential Government System, brought many changes. In the new management system, the Presidency is composed of the Vice President, Administrative Affairs Directorate, Offices, Affiliates, Ministries, and Policy Councils. Policy Councils have been established in the fields of science; technology and innovation; education and training; economics; security and foreign policy; law; culture and arts; health and food; and social policy and local government to develop policy recommendations and strategies under the President. The role and functioning of the policy boards working directly with the President in the policymaking process is crucial.

The present study aims to demonstrate the similarities and differences between the Executive Office of the President in the US and the Presidential Policy Board in Turkey. Based on the results, recommendations was be made regarding the establishment of the newly created policy in Turkey.

Keywords: The United States, Presidential System, Presidential Government System, Executive Office, Executive Boards.

GİRİŞ

Kurulduğu 1923 yılından itibaren parlamenter sistemin uygulandığı Türkiye, 1923-1946 yılları arasında tek partili bir dönem yaşamış, 1946’dan sonra ise çok partili hayata geçmiştir. 27 Mayıs 1960’da yaşanan askeri darbe, 12 Mart 1971’de yapılan askeri muhtıra ve 12 Eylül 1980’de yaşanan askeri darbe sonrasında hükümet sistemiyle ilgili tartışmalar ve yeni arayışlar gündeme gelmiştir. Örneğin 1982 Anayasası’nın hazırlandığı dönemde Turgut Özal ve Süleyman Demirel gibi isimler Başkanlık sistemi ile ilgili görüşler ortaya atmışlardır. Turgut Özal 1989 ve 1992 yıllarında Türkiye’nin Başkanlık sistemini tartışması gerektiğini dile getirmiştir. Bununla birlikte 2000’li yılların başında yeniden gündeme gelen hükümet sistemine ilişkin arayışlar parlamenter sistemin yaşatmış olduğu zorluklar ve sorunlar nedeniyle gündemdeki yerini korumaya devam etmiştir (Korkmaz, 2016: 52).

Bu kapsamda 2016 yılında başlatılan anayasa çalışmaları sonucunda 16 Nisan 2017’de anayasa değişikliği referandumu yapılmıştır. Bu referandum ile hükümet sisteminde de bir değişiklik yapılarak Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemine geçilmiştir. Cumhurbaşkanlığı hükümet sisteminin kabul edilmesiyle birlikte bu yapının ABD’deki Başkanlık rejimi ile aynı olduğuna yönelik tartışmalar ortaya atılmıştır. Bu iki sistem birebir aynı olmasalar da benzerlik gösterdikleri alanlar bulunmaktadır. Örneğin ABD’de Başkana yardımcı olan Başkanın Yürütme Ofisi olduğu gibi Türkiye’de de Cumhurbaşkanına yardım edecek Politika Kurulları oluşturulmuştur.

Başkanlık sisteminin tarihi aynı zamanda ABD başkanlık sisteminin de tarihi (Kutlu ve Kahraman, 2017: 6) olduğu için bu çalışmada ABD’de Başkanın Yürütme Ofisi ile Türkiye’de Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sisteminde yer alan Politika kurulları karşılaştırılarak aralarındaki farklar ve benzerlikler ortaya çıkarılacaktır. Öncelikli olarak çalışmada ABD Başkanlık Sistemi ele alınacak sonrasında ise Türkiye’de yeni oluşturulan Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi anlatılacaktır. Daha sonra her iki yönetim sisteminde de var olan Başkanın Yürütme Ofisi ile Politika Kurulları ele alınarak bu kurulların ne iş yaptıkları, neden oluşturuldukları, ne kadar başarılı oldukları değerlendirilecektir. Diğer yandan hem Başkanın Yürütme Ofisi hem de Politika Kurulları arasında nasıl bir benzerlik ve ne tür farklılıkların olduğu ortaya çıkarılacaktır. Ortaya çıkacak sonuçlar çerçevesinde Türkiye’de kurulan Politika Kurullarına ilişkin birtakım tespit ve önerilerde bulunma imkânı da doğacaktır.

1. ABD'DE BAŞKANLIK SİSTEMİ

Başkanlık sistemi ilk olarak Amerika Birleşik Devletleri'nde (ABD) uygulanmaya başlanmıştır. Bu sistem uygulanmaya başlamadan önce konfederasyon deneyimi yaşayan ABD, bu sistemin yürümeyeceğini anlamış ve yeni bir sistem arayışına koyulmuştur. ABD'nin kurucuları tarafından hem bağımsızlık savaşı yürütülmüş hem de yeni anayasanın nasıl olacağı konusunda müzakere yapılmıştır. Sonuç olarak 1787 yılında ABD Anayasası yürürlüğe girmiş ve devletin kuruluşu başkanlık sistemi üzerine inşa edilmiştir (Kaya, 2017: 29). Bu doğrultuda Başkanlık sistemi kökeni ABD Anayasası'na dayanan ve Amerikalı kurucu meclisin ABD topraklarına özgü oluşturdukları bir sistemdir (Günel, 2015: 17).

Yürütmenin başı ve meclisin başının ayrı ayrı seçildiği bu sistemde demokratik yapı, federal sistem, kuvvetler ayrılığı ve kontrol ve denge sistemi sistemin temelini oluşturmaktadır (Smith, 2008: 13). Federal Yapıda yetkiler önce yasama, yürütme ve yargı erkleri daha sonra ise federe hükümetler arasında paylaştırılmıştır. Burada eyaletler anayasaya aykırı yasa çıkaramamaktadırlar. Kuvvetler Ayrılığı kesin ve sert bir şekilde ortaya konmuştur. Buna göre Kuvvetler Ayrılığı ile yasama görevi Kongre'ye, yürütme görevi Başkan'a ve yargı görevi ise Anayasa Mahkemesine verilmiştir (Arı, 2004: 193). Bu yapılar birbirine rakip değil birbirine eşit ve birbirinin tamamlayıcısı durumundadır. Bu sayede iktidar sınırlandırılarak ülkede temel hak ve özgürlükler garanti altına alınmak istenmiştir (Davidson, 1999: 261). Kontrol ve Denge Sisteminde ise yasama, yürütme ve yargı erkleri birbirlerinden keskin bir şekilde ayırırlar. Ancak bu sistemde bazı araçlar kullanılarak bu erklerin birbirlerine müdahale edebilmelerini ve birbirlerine karşı keyfi davranmalarının da önüne geçildiği ve bu sayede birbirlerini dengelediklerini ifade etmektedir (Taner, 2015: 75).

Bunların yanında, ABD'de, iki partili yapı bulunmaktadır. Diğer partiler sistemin içinde var olsa bile sistemi etkileyecek durumda değildir (Davis, 1995: 130). ABD seçim sisteminde adaylar kendileri, tek başlarına yarışmakta ve bu sürecin maliyeti yüksek olduğu için de lobilerden yardım almaktadırlar (Akkaya, Anday, vd., 1993: 176).

Başkanlık rejiminde cumhurbaşkanı makamı yerine başkanlık makamı bulunmaktadır. Başkan Kongre tarafından seçilmeyip halkın seçmiş olduğu ikinci seçmenler tarafından seçilmektedir. Bununla birlikte Kongre de halk tarafından seçilmektedir (Heywood, 2006: 374). Bu yapı içerisinde ne Başkan ne de Kongre birbirine üstünlük kurmak gibi bir gayede değildir. Bakanla, Başkan tarafından atanmaktadır. Başkan Bakanları Kongre içinde atayacağı gibi Kongre dışından da atayabilmektedir. Kongre yasaları hazırlanması ve bütçenin oluşturulması konusunda yetkiliyken başkan ise tüm politikaları ve uygulamaları belirleme yetkisi-

ne sahiptir. Ancak başkan, Kongre’nin denetimi altında çalışmaktadır. Başkanlık rejiminde birbirine karışamayan ama denetleyen başkan ile Kongre arasındaki uyumsuzlukları yüksek yargı organı olan Anayasa Mahkemesi yapmaktadır (Pika ve Maltese 2012: 266).

1.1. Kongre

Temsilciler Meclisi ve Senato olmak üzere iki kanadı olan Kongre 535 üyeden oluşmaktadır. Temsilciler Meclisi üyesi olmak için 25 yaşını doldurmak, yedi yıldan beri ABD vatandaşı olmak ve seçimler sırasında o eyalette oturmak gerekmektedir. Üyelerin görev süresi iki yıl olup üyelerin 2/3’ünün kararıyla bir üyeyi ihraç etmek de mümkündür. Temsilciler Meclisi, 435 üyeden oluşmakta ve üyeleri iki yıllığına nüfusla orantılı olacak şekilde 50 eyaletten seçilmektedir. Ölüm, istifa, ihraç gibi nedenlerden ötürü üyeliğin sona ermesi durumunda eyaletin valisi eyalette bir ara seçim yapılmasını sağlar ve boşalan koltuğun en kısa sürede dolması için uğraşabilmektedir (The Constitution of the United States, 2019). Seçimlerde hangi eyaletten ne kadar üye çıkacağı Kongre tarafından belirlenmektedir (Parlak, 2005: 67).

Senato’ya seçilmek içinse 30 yaşını doldurmak, dokuz yıldan beri ABD vatandaşı olmak ve seçimler sırasında seçildiği eyalette oturmak gerekmektedir. Senatörlerin görev süreleri altı yıldır. Bununla birlikte üyelerin 1/3’ü iki yılda bir değişmektedir (The Constitution of the United States, 2019). Senato 100 üyeden oluşmaktadır. 50 eyaletten Senato’ya iki kişi gönderilmektedir. Temsilciler Meclisi ve Senato arasında hiyerarşik bir ilişki olmayıp iki taraf da eşit yetkilere sahiptir. Ancak bazı konularda belli istisnai durumlar bulunmaktadır. Örneğin gelirlerle ilgili yasa teklifleri öncelikli olarak Temsilciler Meclisi’ne sunulmaktadır. Buna karşın antlaşmaların onayı da Senato’ya sunulmaktadır (Örgün, 1999: 85).

Temsilciler Meclisi’nin başkanı çoğunluk partisinin adaydır. ABD Anayasasında Başkan Yardımcısı, Senato’nun da başkanı durumundadır. Olağan durumlarda bir oylama olması durumunda Senato Başkanı oy kullanmamaktadır. Ancak oylamada beraberlik çıkması durumunda Senato Başkanı oyunu kullanarak bir sorun çıkmasını engellemeye çalışmaktadır (Arı, 2004: 41). Kongre’nin yasama dönemi iki yıldır. Yasama dönemi birer yıl süren iki oturumdan oluşmaktadır. Yasama süreci, 3 Ocak’ta toplanıp ve 31 Temmuz’da sona ermektedir. Buna karşın, Başkan istediğinde Kongre’yi toplantıya çağırma hakkına sahiptir (Parlak, 2005: 71). Başkanlık sisteminde Kongre’ye yardımcı komiteler bulunmaktadır. Başkanlık Sistemi’nde yer alan bu alt yapılar, sistemin istikrarlı işlemlerini sağlamaktadır. Bu komiteler, federal hükümetlerin karar veremediği konular üzerinde çalışmalar yaparak sistemin hızlı bir şekilde işlemlerini sağlamaktadır (Eroğul, 2006: 90).

ABD’de yasama süreci Temsilciler Meclisiyle başlamaktadır. Öncelikli olarak Temsilciler Meclisi Başkanına yasa önerisi verilmektedir. Temsilciler Meclisi Başkanı’nın uygun görmesi durumunda öneri ilgili komiteye gönderilir, uygun görmemesi durumunda ise öneri işleme alınmamaktadır. Komite Başkanı tarafından söz konusu yasa önerisinin gündeme alınması durumunda, komite başkanı herkese bir duyuru yaparak komite aşamasını başlatır. Yapılan görüşmeler neticesinde Komitenin yasa önerisini uygun görmesi üzerine, öneri Temsilciler Meclisine gönderilmektedir. Daha sonra öneri Senato’ya gönderilmektedir. Senato Başkanı, öneri Senato’ya geldiğinde öneriyi ilgili komiteye göndermektedir. Burada komite söz konusu öneriyi inceleyip tekrar Senato Başkanı’na gönderir. Senato Başkanı’nın uygun görmesi durumunda ise öneri Senato Genel Kurulu’na gönderilir. Çıkarılan yasa Temsilciler Meclisi tarafından kabul edilen metin ise, doğrudan başkana gönderilmektedir. Eğer Temsilciler Meclisinin kabul ettiği metin değilse komite, bir uzlaştırma metni oluşturmaya çalışmaktadır. Metine ilişkin uzlaşmanın sağlanamaması durumunda, yasa işleme alınmamaktadır. Uzlaşma olması durumunda ise, hazırlanan metin Kongre’ye gönderilir. Metnin kabul edilmesi durumunda ise başkana imzaya gönderilir. Başkan tasarıyı 10 gün içinde iade etmezse tasarı Başkan tarafından imzalanarak yasalaşır (Çam, 2000: 114).

1.2. Başkan

ABD’de Başkan, hükümetin başı, parti lideri, dış politikada esas karar veren kişi, silahlı kuvvetlerin başkomutanıdır. Başkan, görevlerini yaparken sosyo-psikolojik özellikleri, kişiliği, tecrübesi, siyasi ideolojisi ve yönetim anlayışı gibi unsurlar büyük önem taşımaktadır. Başkan’ın görev süresi dört yıl olup en fazla iki kez Başkan seçilebilmektedir (The Constitution of the United States, 2019). Anayasa’ya göre, seçimlerin ne zaman yapılacağına Kongre karar vermektedir. Bununla birlikte seçimler genel olarak kasım ayının ilk pazartesi gününü takip eden Salı günü yapılmaktadır. Salı gününün ayın başı olması durumunda seçimler bir sonraki Salı günü yapılmaktadır (Arı, 2004: 86). Başkan aday olmak için 35 yaşını doldurmak, doğuştan ABD vatandaşı olmak ve 14 yıldan beri ABD’de yaşıyor olmak gerekmektedir (The Constitution of the United States, 2019).

Başkanı doğrudan halk seçmemektedir. Buna göre her eyalet çıkardığı Temsilciler Meclisi ve Senato üyesi kadar ikinci seçmen seçmektedirler. İkinci seçmenler de Başkan ve Başkan Yardımcısını seçerler (Çam, 2000: 98). Bununla birlikte halk bazen, adaylara maddi yardımlarda bulunarak ve parti çalışmalarına katılarak seçim sürecine katılmaktadır. Yapılan seçimde 538 seçmenin 270’nin oyunu alan aday başkan olmaktadır. 270 oyun bir aday tarafından alınamaması durumunda seçimlerde en çok oy elde eden üç kişiden biri Temsilciler Meclisi’nde Başkan olarak seçilmektedir. Diğer yandan en çok oyu alan iki kişiden biri de

Senato’da Başkan Yardımcısı olarak seçilmektedir (Yanık, 1997: 40).

Başkanın, Kongre’ye siyasi olarak bir sorumluluğu bulunmamaktadır. Bu durum Başkanlık sisteminde var olan güçler ayrılığı ve federalizmden kaynaklanmaktadır. Bununla birlikte başkanın cezai sorumluluğu bulunmaktadır. Başkanın cezai sorumluluğu sadece vatana ihanet (impeachment) durumunda söz konusudur (Orth, 2000: 591). Buna göre Başkan’ın görevini kötüye kullanması ve Temsilciler Meclisinin Başkanı suçlu bulması durumunda, yargılanarak görevden alınmaktadır (Çoşkun ve Pank, 2017: 7).

Başkan’ın dış politikada bir takım yetkileri bulunmaktadır. Bunlardan biri antlaşma yapma yetkisidir. Başkan Senato’nun 2/3’ünün onayının alınması durumunda antlaşma yapma yetkisine sahiptir. Antlaşmanın Senato’da onaylanmayacağı düşünmesi durumunda Başkan, söz konusu antlaşmayı geri çekme hakkına da sahiptir. Bununla birlikte Başkan, Senato’nun 2/3’ünün onayını alamaması durumunda, sorunu, basit çoğunluk ile sağladığı ve hem Temsilciler Meclisi hem de Senato’dan geçirdiği bir yasa ile çözmektedir (Arı, 2004: 91).

Bununla birlikte Başkan, Senato’nun onayını almadan diğer ülkelerin devlet başkanlarıyla, Anayasaya uygun olmak şartıyla yürütme antlaşması yapabilmektedir. Başkan, genel olarak bir antlaşmanın Senato tarafından onaylanmayacağını anladığı durumlarda bu antlaşmaları yapmaktadır. Bunun yanında Başkanın bir diğer görevi, Bakan, Büyükelçi, Konsolos gibi görevlileri atamaktadır. Bunun için de Senato onayı gerekmektedir. Ancak, Başkan, geçici antlaşmalar yaparak Senato’nun onayını almadan atama yapabilmektedir. Ayrıca Başkan Senato’nun onayı olmadan yabancı ülkelerin büyükelçilerini ve üst düzey devlet görevlilerini kabul etmektedir (Keleş, 1996: 90). Bu kapsamda Başkan, büyükelçilerin geri çekilmesini ülkelere isteyeabilmekte ve Başkan da büyükelçilerini diğer ülkelere geri çekebilmektedir.

Bütün bunların yanında Başkan, devletin başkomutanı sıfatıyla birtakım görevlere sahiptir. Başkan, başkomutan sıfatıyla ABD’yi savaşa sokabilme ve bir yere sevk edebilme hakkına sahiptir. Ayrıca Başkan bir ülkeye karşı kuvvet kullanma, askeri çatışmaları sona erdirmeye ve barış antlaşması yapma gibi yetkilere de sahiptir. Ancak gerektiğinde Kongre, Başkanın bu yetkisine müdahale edebilmektedir. Örneğin Başkan, bir bölgeye kuvvet kullanma kararı almışsa, savaş ilanı yetkisi elinde bulunan Kongre bu durumu 60 ila 90 gün içinde onaylamamışsa, Başkan, askerleri geri çekmek zorundadır (Arı, 2004: 102).

Bununla birlikte Başkan’ın, müttefik ülkelerle üs antlaşması yapma ve müttefiklere askeri yardım yapma görevleri de bulunmaktadır. Ayrıca Başkan, yasaları veto etme hakkına da sahiptir. Bununla birlikte ABD Anayasası’na göre Başkan, Kongre’ye yasa teklifinde bulunma hakkına sahip değildir. Bu görev, Başkan’ın

partisi tarafından yapılmaktadır. Bunun yanında Başkan, Kongre'yi toplantıya çağırma hakkına sahiptir. Ancak Kongre'yi feshetme yetkisi bulunmamaktadır.

2. BAŞKANIN YÜRÜTME OFİSİ

ABD Başkanlık Sisteminde Başkan oldukça fazla görev ve yetkilerle donatılmıştır. Bu görev ve yetkileri tek başına gerçekleştirmesi sürecin yavaşlamasına neden olacağı için Başkan'a yardımcı olan ofisler bulunmaktadır. 8 Eylül 1939'da Franklin D. Roosevelt tarafından 8249 Sayılı Başkanlık Emri ile oluşturulan Başkanın Yürütme Ofisi, başkanın mesajını ABD halkına iletmekten ülkenin yurtdışındaki ticari çıkarlarını teşvik etmeye kadar değişen görevler için sorumluluk sahibidir (National Archives, 1939). Başkanın Yürütme Ofisi'nde kalıcı veya geçici nitelikli çok sayıda danışma kurulu ve komitesine yer verilmektedir. ABD'de başkanların geçici kurulların oluşturulması ve kaldırılması konusunda geniş bir takdir yetkisi bulunmaktadır (Türe, 2016: 60). Örneğin Başkan Obama döneminde kalıcı nitelikteki kurulların yanı sıra Başkanlık Ofisi'nde Başkanın İstihdam ve Rekabet Edebilirlik Konseyi (President's Council on Jobs and Competitiveness), Başkanın Asyalı Amerikalılar ve Pasifik Adalılar Danışma Komisyonu (President's Advisory Commission on Asian Americans and Pacific Islanders), Başkanın Küresel Kalkınma Konseyi (President's Global Development Council) gibi danışma kurulları yer almıştır (Sobacı, Miş ve Köseoğlu, 2018: 3).

Bu ofisler Başkana ilgili oldukları politika alanıyla ilgili bağımsız bilgi sunma ve tavsiyede bulunma işlevlerini yerine getirmektedir. Farklı sektör veya politika konularında oluşturulması planlanan bu tür kurullar kamu politikalarının geliştirilmesi sürecine ilgili paydaşların katılmasını sağlamaktadır. Bu kurullar çok boyutlu sorunların çözümünde kurumlar ve sektörler arası iş birliği ve koordinasyona imkân vermektedir. Günümüzde ABD'de yer alan Başkanın Yürütme Ofisindeki kurullar ise şunlardan oluşmaktadır:

2.1. Ekonomik Danışmanlar Konseyi

Başkanın Yürütme Ofisi bünyesinde bulunan bir kuruluş olan Ekonomik Danışmanlar Konseyi, 1946 yılında İstihdam Kanunu ile kurulmuştur (Relyea, 2008: 14). Konsey, Başkana hem iç hem de uluslararası ekonomi politikasının oluşturulması hakkında nesnel ekonomik tavsiyeler sunmakla görevlidir. Konsey, tavsiyeleri ve analizleriyle, Başkanın ülkenin ekonomi politikasını belirlemesine yardımcı olmaya çalışmaktadır (The Executive Office of the President, 2019a).

Konsey mevcut en iyi verileri kullanarak, ekonomik araştırmalara ve deneysel kanıtlara dayandırmaktadır. Örneğin 2016'da dönemin ABD Başkanı Barack Hussein Obama'ya Rekabetin Faydaları ve Piyasa Gücünün Göstergeleri başlıklı

bir rapor hazırlayan Ekonomik Danışmanlar Konseyi, birçok sektörde satın alma birleşmelerin artması nedeniyle şirketlerin rakiplerini saf dışı bıraktığını belirterek bu durumun ekonomide rekabeti azalttığını vurgulamıştır. Devletin müdahalesi ve rekabetin önündeki engellerin kaldırılmasına yönelik birtakım düzenlemelerin yapılarak sorunun çözülebileceğini ifade eden Konsey, Başkana bu doğrultuda tavsiyelerde bulunmuştur (Council of Economic Advisers, 2016).

Konsey, Hükümetin programlarını ve faaliyetlerini değerlendirmek ve serbest rekabet teşebbüsündeki istihdamı, üretimi ve satın alma gücünü artırmak için ulusal ekonomi politikasını formüle etmek ve önermekle görevlidir (Cohen, 2008: 205). Bunların yanında Konsey, Federal Hükümet’in çeşitli programlarını ve faaliyetlerini, incelemek, bu programların ve faaliyetlerin başarıya katkısının ne kadar olduğunu ve başarıya katkıda bulunmadıklarını belirlemek amacıyla değerlendirmek ve bu konuda Başkana tavsiyelerde bulunmak, serbest rekabet teşebbüsünü teşvik etmek ve teşvik etmek, ekonomik dalgalanmalardan kaçınmak veya etkilerini azaltmak ve istihdam, üretim ve satın alma gücünü korumak için Başkana ulusal ekonomik politikalarını geliştirmek ve tavsiye etmek, Başkan’ın talep edebileceği Federal ekonomi politikası ve mevzuatı ile ilgili bu tür çalışmaları yapmak, rapor etmek ve tavsiyelerde bulunmak görevlerini de yerine getirmektedir (The Executive Office of the President, 2019a).

2.2. Çevre Kalite Konseyi

Çevre Kalitesi Konseyi, 1969’da yapılan Ulusal Çevre Kalite Yasası ile kurulmuştur. Ulusal Çevre Politikası Yasasının usule ilişkin şartlarını uygulayan, temel olarak Ulusal Çevre Politikası Yasasının uygulanmasını kontrol eden ve denetleyen kurumdur (Relyea, 2008: 16). Konsey, Ulusal Çevre Politikası Yasasının prosedürlerini gözden geçirmekte ve onaylamaktadır. Bunun yanında acil durumlarda Ulusal Çevre Politikası Yasasının ile uyumlu olacak alternatif düzenlemeleri onaylamakta ve Federal ajanslar ile diğer kamu kurumları ve halkın üyeleri arasındaki anlaşmazlıkların çözümüne yardımcı olmaktadır (The Executive Office of the President, 2019b).

Ulusal Çevre Politikası Yasasının uygulamasına ek olarak Konsey, Başkan’a çevre kalitesinin iyileştirilmesini teşvik eden ve halkın hedeflerini karşılayan ulusal politikalar geliştirmekte ve önermektedir. Bununla birlikte Konsey, Federal Sürdürülebilirlik Bürosu’nu denetlemek de dâhil olmak üzere Ulusal Çevre Politikası Yasası ve diğer kanunlar ve İcra Kararları uyarınca sorumluluklar üstlenmiştir. Örneğin 14 Eylül 2017’de Federal Çevre İnceleme ve Yetkilendirme sürecini geliştirmek için bir liste yayımlanmıştır. Bu liste 15 Ağustos 2017’de Başkan Trump tarafından imzalanan Altyapı Projeleri için Çevresel Gözden Geçirme ve İzin Verme Sürecinde Disiplin ve Hesap Verilebilirlik Sisteminin Kurulması”

yasasına uygun olarak Konsey tarafından geliştirilmiştir. Bu kapsamda ABD’de parçalı, verimsiz ve öngörülemez olan süreç daha tutarlı bir hale getirilmeye çalışılmıştır (The Executive Office of the President, 2019b).

2.3. Ulusal Güvenlik Konseyi

Ulusal Güvenlik Konseyi, Ulusal Güvenlik ve Dış Politika ile ilgili hususları göz önünde bulunduran kurumdur. 1947’de ABD Başkan Henry Truman zamanında kurulan Konsey kuruluşundan bu yana Başkan’a ulusal güvenlik ve dış politikalar hakkında tavsiyelerde bulunmak ve yardımcı olmak ile görevli bir kurum olmuştur (Cohen, 2008: 217). Konsey ayrıca, çeşitli devlet kurumları arasında bu politikaları koordine etmek için Başkanın ana kolu olarak da görev yapmaktadır (The Executive Office of the President, 2019c). Soğuk Savaş döneminde kurulmuş olan bu yapı çerçevesinde ABD Soğuk Savaş döneminde 45 kez sınırları dışına asker göndermiş, sıcak çatışmalara girmiş ve BM Barış Gücüne katılmıştır (Erhan, 2001: 81).

Ulusal Güvenlik Konseyi Başkan tarafından yönetilmektedir. Konseyin toplantılarına düzenli olarak katılanlar, Başkan Yardımcısı, Devlet Sekreteri, Hazine Sekreteri, Savunma Sekreteri ve Ulusal Güvenlik İşleri Başkan Yardımcısıdır. Genelkurmay Başkanı, Konseye yasal askeri danışman ve Ulusal İstihbarat Müdürü istihbarat danışmanıdır. Ayrıca Konsey’in toplantısına katılmak üzere Genelkurmay Başkanı, Başkan Danışmanı ve Ekonomik Politika Başkan Yardımcısı çağırılmaktadır. Başsavcı ve Yönetim ve Bütçe Ofisi Direktörleri de kendi sorumluluklarında bulunan konularda toplantıya çağırılmaktadır. Bununla birlikte gerek duyulması halinde diğer yürütme birimleri ve kurumların başkanları ile diğer üst düzey yetkililer uygun olduğunda Ulusal Güvenlik Konseyi toplantılarına çağırılmaktadırlar (The Executive Office of the President, 2019c).

2.4. Yönetim ve Bütçe Ofisi

1921 yılında bütçe ofisi olarak kurulmuş ve 1939’da Başkanın Yürütme Ofisi’ne dâhil edilmiştir. 1970’de kaldırılan bütçe ofisi Yönetim ve Bütçe Ofisi olarak yeniden düzenlenmiştir. Yönetim ve Bütçe Ofisinin misyonu Başkan’a politika, bütçe, yönetim ve düzenleyici hedeflerini yerine getirmesinde yardımcı olmak ve kurumun yasal sorumluluklarını yerine getirmektir (Relyea, 2008: 3) Yönetim ve Bütçe Ofisi, Başkanın Yürütme Ofisinde önceliklerini planlayabilmesi ve uygulayabilmesi için gerekli olan beş kritik görevi yerine getirmektedir (The Executive Office of the President, 2019d). Bunlar bütçe geliştirme ve yürütme görevi, devlet performansının gözetimi, insan sermayesi, federal düzeyde tedarik ve finansal yönetim ve bilgi teknolojisi de dâhil olmak üzere yönetim görevi, tüm önemli

Federal düzenlemelerin koordinasyonu ve gözden geçirilmesi dâhil olmak üzere düzenleyici politika görevi, yasama izni ve koordinasyonu görevi ve icra emirleri görevleridir (The Executive Office of the President, 2019d).

Ofis, Bu görevlerini yerine getirirken raporlar hazırlamakta ve Başkana tavsiyelerde bulunmaktadır. Örneğin 2001 yılında İdare Mali Tablolarının Şekli ve İçeriği Bildirisinde 2002 ve daha sonraki mali yılları için performans ve hesap ve-rebilirlik tablolarının hazırlanması gerektiğini bildirmiş ve performans bütçenin sisteme entegre edilmesi için gerekenleri yerine getirmeye çalışmıştır (Keating ve Frumkin, 2001: 47).

2.5. Ulusal Uyuşturucu Kontrol Politikası Ofisi

1988 yılında Uyuşturucu Bağımlılığı Yasası ile kurulan Ulusal Uyuşturucu Kontrol Politikası Ofisi ABD’nin uyuşturucu politikasının geliştirilmesi, uygulanması denetlenmesini sağlamak ve bu politikaları koordine ederek uyuşturucu kullanımını azaltmaya çalışmaktadır (Relyea, 2008: 19). Ofis, ayrıca 29 Mart 2017 tarihinde Başkan Donald J. Trump tarafından oluşturulan Opioid Kriz ve Başkan’ın Uyuşturucu Bağımlılığı ile Mücadele Komisyonu’na idari ve mali destek sağlamaktadır. Ofis, uyuşturucu kontrol faaliyetlerini ve 16 Federal Departman ve Ajansın ilgili finansmanını koordine etmektedir. Bununla birlikte ofis, ülkenin yasadışı uyuşturucu kullanımı, üretim ve kaçakçılığını azaltma çabalarını yöneten Ulusal Uyuşturucu Kontrol Stratejisini de ortaya koymaktadır (The Executive Office of the President, 2019e).

Ofis her yıl yayınlanan Ulusal Uyuşturucu Kontrol Stratejisi: Bütçe ve Performans Özeti kapsamında yapılacak olan uyuşturucuyla mücadele sürecinde Federal uyuşturucu kontrol bütçesinin geliştirilmesine de öncülük etmektedir. Ulusal Uyuşturucu Kontrol Politikası Ofisi iki hibe programı yürütmektedir. Bunlardan biri Yüksek Yoğunluklu Uyuşturucu Ticareti Alanları (HIDTA) diğeri ise Uyuşturucusuz Topluluklardır (DFC). HIDTA programı, ABD’nin kritik uyuşturucu kaçakçılığı bölgeleri olduğu belirlenen alanlarda faaliyet gösteren Federal, eyalet, yerel ve aşiret kanun uygulamalarına yardımcı olmaktadır. DFC programı ise, yerel gençlik madde istismarında bir azalma yaratmak ve sürdürmek için yerel ortaklar arasındaki altyapının güçlendirilmesi için topluluk koalisyonlarına bağışlar sağlamaktadır (The Executive Office of the President, 2019e).

2.6. Bilim ve Teknoloji Politikası Ofisi

1962 yılında Yeniden Düzenleme Planı-1 çerçevesinde kurulan Bilim ve Teknoloji Ofisi 1973 yılında yapılan Yeniden Düzenleme Planı-2 çerçevesinde yürürlükten kaldırılmıştır (Relyea, 2008: 23). Daha sonra Kongre, 1976’da, Başka-

nın kontrolünde sağlık, dış ilişkiler, çevre ve teknolojik gelişme ve kaynakların verimli ve düzgün kullanımı gibi konuların yanında ekonominin bilimsel olarak değerlendirilmesi, mühendislik ve teknolojik bilimler, ulusal güvenlik, ülke güvenliği hakkında tavsiyelerde bulunmak için Beyaz Saray Bilim ve Teknoloji Politikası Ofisini (OSTP) kurmuştur (The Executive Office of the President, 2019f). Bilim ve Teknoloji Politikası Ofisi bilim ve teknoloji politikasının koordinasyonunu sağlamaktadır. Bununla birlikte Bilim ve Teknoloji Politikası Ofisi Bütçe Ofisi'nin araştırma ve geliştirme konularında yıllık yaptığı inceleme ve analizlerinde Yönetim ve Bütçe Ofisine yardımcı olmakla ve Federal Hükümetin başlıca politikaları, planları ve programları ile ilgili olarak Başkan'a raporlar sunmakla görevlidir (The Executive Office of the President, 2019f).

Eski Başkanlardan Bill Clinton döneminden itibaren söz konusu bu ofis ABD'de sanayisine teknolojik üstünlük sağlayacak ARGE çalışmalarına ağırlık vermeye başlamıştır. Bu sayede sanayide teknolojik üstünlüğün ve ekonomik olarak da faydanın sağlanması istenmiş ve bilim ve teknolojik gelişmeler çerçevesinde ABD sanayisinin geliştirilip güçlendirilmesi hedeflenmiştir. Yapılan bu çalışmalar kapsamında Clinton döneminde özel sektör için iş ortamı geliştirilmiş, ekonomik büyümeyi sağlamak için teknolojik gelişmelere öncelik verilmiş, teknolojinin daha aktif ve verimli bir şekilde kullanılması için eğitim sisteminde değişiklikler yapılmış ve temel araştırmalar için verilen destek artırılmıştır (USDA, 2015: 37).

3. CUMHURBAŞKANLIĞI HÜKÜMET SİSTEMİ

2018 yılında uygulamaya geçen Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi, ABD başkanlık sisteminden esinlenmekle beraber farklı noktaları da bulunmaktadır. Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sisteminin herhangi bir başkanlık sisteminin kop-yasından ziyade Türkiye'ye has bir başkanlık sistemi olduğu ifade edilmektedir (Güler, 2018: 311).

Hükümet sisteminde yaşanan değişim ile ilgili arayışlar Cumhuriyet kurulduğundan beri süregelmiştir. 1921 Anayasası ile Meclis Hükümeti Sistemine, 1924 Anayasası ile Parlamenter Sistem ve Meclis Hükümeti Sistemi karışımı bir sisteme ve 1961 Anayasası ile saf parlamenter sisteme geçilmiştir. 1971 ve 1973 yıllarında Anayasa'da yapılan değişikliklerle parlamenter sistemden uzaklaşma başlamış ve 1982 Anayasasıyla bu sistemden ciddi sapmalar meydana gelmiştir. Bu sapmalar Cumhurbaşkanının 2007 yılında halk tarafından seçilmesinin kabulünü öngören değişikliklerle zirveye ulaşmıştır (Kılınç, 2016: 501). 2012 yılında çıkarılan 6271 sayılı Cumhurbaşkanı Seçimi Kanunu ile 12. Cumhurbaşkanlığı seçiminin 2014 yılında yapılacağı belirtilmiştir. 2014 tarihi Türkiye Cumhuriyeti'nin fiili olarak yarı başkanlık sistemine geçtiği bir tarih olarak anılmaktadır (Korkmaz, 2016: 54).

Türkiye’de bürokratik vesayeti ortadan kaldırmak, siyasetin demokratikleşmesini sağlamak, siyasal ve ekonomik istikrarı sağlamak ve yönetimde çift başlılığı sonlandırmak gibi gerekçelerle sistem değişikliği tartışmaları giderek yoğunluk kazanmış ve 7 Haziran 2015 seçim sonuçlarıyla hükümetin kurulamaması ile hükümet sisteminin değişimi için gerekli şartların olgunlaştığı düşünüldükçe 2017 tarihinde yapılan referandum ve 24 Haziran 2018 tarihinde yapılan Cumhurbaşkanlığı ve Milletvekili Genel Seçimleri ile Türkiye’de parlamenter sistemden Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemine geçilmiştir (Güler, 2018: 300-301; Güler ve Miş, 2017: 7; Akman, E., 2019: 37). Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi, Cumhurbaşkanının halk tarafından seçildiği, partili Cumhurbaşkanının mümkün olduğu ve üniter devlet yapısını esas alan bir sistem olarak karşımıza çıkmaktadır (Turan, 2018: 48).

Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sisteminin ortaya koyacağı güçlü yürütme ile parlamenter sistemin siyasal kırılganlıklarının önlenilebileceği ve farklı vesayet odaklarının ortadan kaldırılabilileceği yönünde iddialar bulunmaktadır. Ayrıca meşruiyetin doğrudan halk tarafından alınmasının da katılım ve demokrasiyi güçlendireceği (Akıncı, 2017: 14) ifade edilmektedir.

Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi ile sert kuvvetler ayrılığı ilkesi ile ilgili önemli değişiklikler yapılmıştır. Yürütme organının Cumhurbaşkanı olması ve halk tarafından seçilmesi, Cumhurbaşkanının ve meclisin birbirlerini fesih etmelerinin aynı anda seçim olma koşuluna bağlanması, milletvekillerinin bakan olamaması, Cumhurbaşkanının kanun teklif mekanizmasının bulunmaması gibi değişiklikler yasama ile yürütme organları arasındaki ayrılığı göstermektedir (Güler, 2018: 312-313).

Yukarıda da belirtildiği üzere Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sisteminde Cumhurbaşkanı, doğrudan halk tarafından seçilmektedir. Cumhurbaşkanı adayının, kırk yaşını doldurmuş, yükseköğrenim yapmış ve milletvekili seçilme yeterliliğine sahip olması gerekmektedir. Cumhurbaşkanı adayları bireysel olarak aday olamamakta, cumhurbaşkanlığına, “siyasi parti grupları, en son yapılan genel seçimlerde toplam geçerli oyların tek başına veya birlikte en az yüzde beşini almış olan siyasi partiler ile en az yüz bin seçmen” aday gösterebilmektedir (T.C. Anayasası, 101. Madde). Cumhurbaşkanı seçimlerinde geçerli oyların salt çoğunluğunu alan aday Cumhurbaşkanı seçilmekte, ilk oylamada bu çoğunluk sağlanamaz ise bu oylamayı izleyen ikinci pazar günü yapılacak oylamaya ilk oylamada en çok oy alan iki aday katılmaktadır. İkinci oylamada en çok oyu alan aday Cumhurbaşkanı olarak seçilmektedir (Akçakaya ve Özdemir, 2018: 929).

Yeni yönetim sistemi ile bakanlar kurulunun kaldırılması ve yürütme yetkisinin tek başına cumhurbaşkanında toplanmasıyla, iki organ arasındaki bağımlılık sona ermiştir. Yönetimde istikrarın sağlanması adına yasama ve yürütme organlarının karşılıklı feshi kullanma yetkileri seçimlerin yenilenmesi koşuluna bağlan-

mıştır. Cumhurbaşkanının doğrudan halk tarafından seçilmesi, halka karşı sorumlu olduğunu göstermektedir. Cumhurbaşkanına Anayasa ve kanunla sınırlama getirilmeyen her alanda kararname ile düzenleme yetkisi verilmesi de, yürütme ile ilgili oldukça geniş yetkileri olduğunu ortaya koymaktadır (İzci, 2017).

Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemine geçiş ile birlikte merkezi yönetim teşkilatında önemli değişiklikler Cumhurbaşkanlığı Kararnameleri ile düzenlenmiştir. Cumhurbaşkanının ana aktör olarak konumlandırıldığı sistemde politika kurulları ve ofisler Cumhurbaşkanına politika yapımında yardımcı olacak iki yeni aktör olarak sistemde yer almışlardır. Hızlı ve etkin kamu politikası oluşturulması yeni sistemde ön görülen temel yaklaşım olarak karşımıza çıkmaktadır. Bunun yanı sıra hükümet ve Cumhurbaşkanı tarafından sıklıkla dile getirilen bürokratik oligarşiyi ortadan kaldırmak adına önemli adımlar atılmıştır. Müsteşarlığın kaldırılması, bakan yardımcılarının bakanlardan sonra en üst bürokrat olarak atanması, göreve atanma ve görevden alınma konusunda yürütmeye geniş yetkilerin tanınması ve en önemlisi tüm üst düzey kamu görevlerine özel sektörden deneyimli yöneticilerden de atama yapılabilmesinin önünün açılması bunun bir göstergesidir. Örneğin, Ticaret Bakanlığı ile Hazine ve Maliye Bakanlıklarında bakan yardımcılığı pozisyonlarına özel sektörde uzun yıllar üst düzey yöneticilik görevi yapmış kişilerden de atamalar yapılmıştır.

Anlaşılabacağı üzere yeni sistemde, etkin koordinasyon sağlayan, hızlı karar alabilen ve yalın bir yapı oluşturulması amacıyla yönetim kademelerinin azaltılması, görev tanımlarının açık şekilde yapılması ve yetki karmaşıklığının giderilmesi şeklinde adımlar atılmıştır (Akman, Ç., 2019: 674).

3.1. Cumhurbaşkanlığı Teşkilat Yapısı

Cumhurbaşkanlığı Teşkilatına ilişkin düzenlemeler 16 Nisan 2017 Anayasa değişikliği ve 703 sayılı KHK ve Cumhurbaşkanlığı Kararnameleri (CBK) ile yapılmıştır. 2017 yılında 6771 sayılı Kanunla gerçekleştirilen Anayasa değişikliği ile Cumhurbaşkanı Yardımcılığı kurulmuş, Bakanların Cumhurbaşkanı tarafından TBMM dışından atanması usulü getirilmiş, Cumhurbaşkanlığı Genel Sekreterliği kaldırılmıştır. 1 Nolu CBK ile yeni bir örgütlenme modeli öngören önemli değişiklikler hayata geçirilmiştir. Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi ile Cumhurbaşkanlığı merkez teşkilatı Cumhurbaşkanlığı Makamı ve İdari İşler Başkanlığı şeklinde oluşturulmuş, bakanlık sayısı 16'ya düşürülerek Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı içine alınmış, dokuz adet politika kurulu ve dört adet ofis oluşturulmuş, bağlı kurum ve kuruluşlar yeniden oluşturulmuştur (Turan, 2018: 60).

Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi ile getirilen Cumhurbaşkanı yardımcısının sayısında herhangi bir sınırlama getirilmemekle birlikte yardımcılarının kimin

olacağını belirleme yetkisi de Anayasa ile Cumhurbaşkanına verilmiştir. Cumhurbaşkanı’nın görevini geçici olarak bıraktığı Cumhurbaşkanı yardımcısı Cumhurbaşkanı’nın ölüm vb. nedenlerle makamını boşalttığı durumlarda da vekâlet edecektir (Ataay, 2017: 78). Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sisteminde yürütmeye yardımcı olacak en üst düzey bürokrat Cumhurbaşkanı yardımcısıdır şeklinde bir yorum yanlış olmayacaktır.

Cumhurbaşkanlığı teşkilatı; Cumhurbaşkanı Yardımcılığı, İdari İşler Başkanlığı, Ofisler, Bağlı Kuruluşlar, Bakanlıklar ve Politika Kurullarından oluşmaktadır. Güneş sistemine benzetilen bu teşkilat yapısı incelendiğinde, politika oluşturma sürecinde Cumhurbaşkanına bağlı 3 farklı yapı olduğu görülmektedir. Ofisler, politika kurulları ve bakanlıklardan oluşan bu yapılanmada, ofisler ve politika kurulları yeni yönetim sisteminin getirdiği en önemli yenilikler arasındadır. Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sisteminin güneş sistemine benzetilmesinin sebebi ise güneşe bağlı gezegenler gibi Cumhurbaşkanına bağlı bu yeni yapıların oluşturulmasıdır (Akman, Ç., 2019: 663).

Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sisteminde Cumhurbaşkanı bakanları atama ve görevden alma yetkisine sahiptir. Yürütme organının bir parçası olan Bakanlar Cumhurbaşkanı’na karşı sorumludur. Parlamenter sistemin aksine bakanlar meclis dışından seçilmekte ve milletvekili olmaları durumunda bakanlığa geçtiklerinde milletvekillikleri düşmektedir (Ataay, 2017: 79). Yeni sistemde bakanlıkların ve dolayısıyla bakanların rolü ve konumunda bir zayıflama olduğu söylenebilir. Bakanlıkların politikaların tasarlanması ve uygulanmasında sahip oldukları pozisyonlar göz önüne alındığında Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sisteminde politikaların uygulanması boyutunda kendilerine daha fazla rol biçildiği görülebilir.

703 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile 1983 yılında çıkarılan 2879 sayılı Cumhurbaşkanlığı Genel Sekreterliği Teşkilatı kanununda değişiklikler yapılmış ve genel sekreterlik ibaresi Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanlığı olarak değiştirilmiştir. Bütçe hazırlama yetkisini kullanacak Cumhurbaşkanının bu yetkiyi kullanması için Strateji ve Bütçe Başkanlığı kurulmuştur. Kalkınma Bakanlığı ile Maliye Bakanlığına bağlı Bütçe ve Mali Kontrol Genel Müdürlüğünün görevleri bu başkanlığa verilmiştir. 14 numaralı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi Başkanlık Basın Yayın Enformasyon Genel Müdürlüğünün yerine Cumhurbaşkanlığı bünyesinde İletişim Başkanlığı kurulmuştur. Savunma Sanayii Başkanlığı, Milli İstihbarat Başkanlığı, Diyanet İşleri Başkanlığı ve Genelkurmay Başkanlığı ise Cumhurbaşkanına bağlı diğer başkanlıklardır. Devlet Denetleme Kurulu ve Milli Güvenlik Kurulu da Cumhurbaşkanına bağlı birimler arasında yer almaktadır. 5 Nolu Cumhurbaşkanlığı kararnamesi ile Devlet Denetleme Kurulu ve 6 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile de Milli Güvenlik Kurulu ile ilgili düzenlemeler yapılmıştır.

3.2. Cumhurbaşkanlığı Politika Kurulları

Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi ile birlikte “cumhurbaşkanı ile doğrudan çalışma, bürokrasiyi engelleme, bakanlıklar ile birlikte çalışma ve politika oluşturma ya da geliştirme sürecine ilgili paydaşların katılımını sağlama avantajına sahip” (Akman, Ç., 2019: 664) dokuz adet politika kurulu kurulmuştur (Tablo 1).

Tablo 1. Cumhurbaşkanlığı Politika Kurulları

CUMHURBAŞKANLIĞI POLİTİKA KURULLARI
- Bilim, Teknoloji ve Yenilik Politikaları Kurulu
- Eğitim ve Öğretim Politikaları Kurulu
- Ekonomi Politikaları Kurulu
- Güvenlik ve Dış Politikalar Kurulu
- Hukuk Politikaları Kurulu
- Kültür ve Sanat Politikaları Kurulu
- Sağlık ve Gıda Politikaları Kurulu
- Sosyal Politikalar Kurulu
- Yerel Yönetim Politikaları Kurulu

Kaynak: CBK-1, 20. Madde

Yukarıda belirtilen bu kurullar en az üç üyeden oluşmaktadır. Cumhurbaşkanı, bu kurulların başkanı olması sıfatıyla kurul üyelerini atamakta ve kurul üyelerinden birini başkanvekili olarak görevlendirmektedir (CBK-1, 21. Madde). Cumhurbaşkanlığı Politika Kurulları esasında, strateji ve politika önerileri geliştirmek ya da oluşturmak ile görevlendirilmişlerdir.

Politika kurulları ortak alanlardaki görev ve faaliyetlerine ilişkin bakanlıklar ile kurum ve kuruluşlarla koordinasyon toplantıları yapabilmektedirler. Toplantılar; bakanlar, kurum ve kuruluşların üst yöneticileri ile ilgili politika kurulunun başkanvekili ile yapılacaktır. Bu toplantılara ilişkin tüm sorumluluk politika kurullarına verilmiştir. Bu toplantılara Cumhurbaşkanı ya da görevlendireceği politika kurulu başkanvekili ya da bakan başkanlık edecektir (CBK-1, 32. Madde). Burada dikkat çeken en önemli husus, toplantılara Cumhurbaşkanından sonra başkanlık edecek kişinin politika kurulu başkanvekili ya da bakan olmasıdır (Akman, Ç., 2019: 675). Bu toplantı ve çalışmalara; sivil toplum ile özel sektör temsilcileri, akademisyenler ve yerli veya yabancı uzmanları çağırabilir. Ayrı-

ca, kurullar görev alanları ile ilgili olarak çalışma grupları oluşturabilmektedir (CBK-1, 33. Madde).

Doğrudan Cumhurbaşkanı ile çalışan politika kurulları Cumhurbaşkanının talimatlarını yerine getirmekle de sorumludurlar (CBK-1, 32. Madde). Kurullar görev alanları ile ilgili konularda etkin çalışmalar yürütebilmek amacıyla hem bakanlıklar, kamu kurum ve kuruluşları, kamu iktisadi teşebbüsleri ve kamu kurumu niteliğindeki kuruluşlar ile birlikte çalışabilme hem de her türlü bilgi ve belgeyi ilgili bakanlıklar ile kamu kurum ve kuruluşlarından bilgi isteme hakkına sahiptir. İlgili kurum ve kuruluşlar ise, bu talepleri öncelikle değerlendirerek bilgi vereceklerdir (CBK-1, 33. Madde). Buna bağlı olarak kurullarda çalışanların bilgi toplama ve sır saklama yükümlülüğü bulunmaktadır (CBK-1, 36. Madde).

Politika kurulları görev alanları ile ilgili gerçekleştirdikleri toplantılara farklı kesimlerden aktörlerin katılımına yer verebilmesi daha sağlıklı bir politika yapımı açısından önemlidir. Bu çerçevede kendilerine biçilen politika ve strateji önerisi geliştirme rolünü tam anlamıyla yansıtabileceklerdir. Ekonomi Politika Kuruluna Ekonomi Politika Meclisleri kurma yetkisinin verilmesi politikalardan etkilenen kesimlerin politika yapım süreçlerine dâhil edilebilmesi adına atılan önemli adımlardan biri olarak değerlendirilebilir (Akman, E., 2019: 47).

Türkiye’de politikaların değerlendirme ve geri bildirim aşamasına ilişkin çalışmalar yürütülmemektedir. Politika kurulları ile bu açık kapatılabilir (Akman, E., 2019: 47). Politika kurulları kamu politikalarının oluşturulması noktasında taleplerin toplanmasından, politikaların uygulanmasına ve hatta resmi ve gayri resmi politika topluluklarından almış olduğu geri bildirimleri değerlendirmeye kadar çok yönlü görev ve yetkiye sahip kılınmıştır (Akıncı, 2018: 2140).

4. ABD VE TÜRKİYE’DEKİ POLİTİKA KURULLARININ KARŞILAŞTIRMASI

ABD ve Türkiye’deki politika kurulları arasındaki benzer ve farklı yönler ortaya konulmadan yapılmadan önce iki ülkenin yönetim sistemi arasındaki benzerliklerin incelenmesi önemlidir. ABD ve Türkiye’deki yönetim sistemi arasındaki benzerlikler şu şekildedir (Küçük, 2017: 166):

- Başkan (Türkiye’de Cumhurbaşkanı) halk tarafından seçilmektedir.
- Bir kişi üst üste en fazla iki dönem başkan seçilebilir.
- Kabine üyelerini başkan atar.
- Yürütme yetkisi başkana aittir; yürütme monist bir yapıya sahiptir.
- Başkanın kanunları onaylama veya Meclise gönderme (veto) yetkisi vardır.

- Başkanın kanun gücünde işlem yapma yetkisi mevcuttur.
- Başkanın üst kademede görev yapan kamu yöneticilerini atama yetkisi mevcuttur.
- Başkanın yasamaya karşı siyasi sorumluluğu mevcut değildir.
- Bir kişi, hem yasamada hem de yürütmeye görev alamaz.
- Kanun önerme yetkisi sadece yasama meclisi üyelerine aittir.
- Bakanlar (Türkiye’de Cumhurbaşkanının yardımcısı da) yasamaya karşı değil, Başkana karşı (siyasi) sorumludur.
- Bakanları (Türkiye’de Cumhurbaşkanının yardımcılarını da) azletme yetkisi Başkana aittir.
- Başkan ve sekreterleri/bakanları, yasama çalışmalarına katılamazlar.
- Başkan partili olabilir.

Bu benzerliklere ek olarak Cumhurbaşkanlığı Politika Kurulları ABD’deki Başkanın Yürütme Ofisi (Executive Office of the President) ile benzerlikler taşımaktadır. Daha önce de değinildiği üzere bu ofisler, Başkanın yönetim sorumluluğunu daha etkin bir şekilde yerine getirmesini sağlamak amacıyla kurulmuşlardır. ABD’de ofis ya da konsey olarak adlandırılmaktadır (Akman, Ç., 2019: 664).

Yeni yönetim sistemi ile hızlı karar alabilen bir yürütme yapısına geçmek amacıyla bakanlık sayısının azaltılması ve ABD’deki yapıya benzer bir sistem oluşturulmaya çalışılması, kamu yönetimi yapısında önemli değişiklikler yapıldığını göstermektedir. Yeni sistemde bazı bakanlıkların birleştirilerek politika geliştirme hususunda yönetimi temel alan kurulların oluşturulacak olması gerçekçi ve rasyonel politikaların gerçekleştirilmesi açısından önemlidir. Yeni yönetim sistemi ile ortaya çıkan aktörler ile daha dinamik bir yönetim yapısının oluşturulması amaçlanmaktadır. Politika yapım sürecinde çok sayıda aktörün yer alması hem yeni sistemin çok aktörlü ve istişareye dayalı bir yanının olduğunu göstermekte hem de siyasetçi ve bürokratları bir araya getirerek siyaset-bürokrasi çatışmasına son verebileceği değerlendirilmektedir (Güler, 2018: 319).

Türkiye’de kamu politikası oluşturma ve geliştirme sürecinde önemli bir aktör haline gelen politika kurullarının ABD ile karşılaştırılmasına Tablo 1’de yer verilerek benzer ve farklı yönleri ortaya konulmuştur.

Tablo 2. ABD ve Türkiye’deki Politika Kurullarının Karşılaştırması

	ABD	Türkiye
Kullanılan İsim	Başkanın Yürütme Ofisi	Politika Kurulları
Kuruluş Tarihi	1939	2018
Kuruluş Amacı	- Başkanın yönetim sorumluluğunu daha etkin bir şekilde yerine getirmesini sağlamak - Başkanın hareket alanını geliştirmek ve güçlendirmek - Uzman kaynağı oluşturmak - Başkanın karar alma sürecindeki gücünü artırmak - Kongre’nin atama ve görevden alma gücünü azaltarak hükümetin gücünü artırmak	- Politika oluşturma sürecinde Cumhurbaşkanına yardımcı olmak - Politika geliştirmek ve oluşturmak - Küresel rekabetin getirdiği ani değişiklikler karşısında strateji ve politikalar üretmek
Mevcut Kurullar	- Ekonomik Danışmanlar Konseyi - Çevre Kalite Konseyi - Ulusal Güvenlik Konseyi - Yönetim ve Bütçe Ofisi - Ulusal Uyuşturucu Kontrol Politikası Ofisi - Bilim ve Teknoloji Politikası Ofisi	- Bilim, Teknoloji ve Yenilik Politikaları Kurulu - Eğitim ve Öğretim Politikaları Kurulu - Ekonomi Politikaları Kurulu - Güvenlik ve Dış Politikalar Kurulu - Hukuk Politikaları Kurulu - Kültür ve Sanat Politikaları Kurulu - Sağlık ve Gıda Politikaları Kurulu - Sosyal Politikalar Kurulu - Yerel Yönetim Politikaları Kurulu

Görevleri	• Başkan’ın mesajlarını ABD halkına iletmek, • Ülkenin yurt dışındaki ticari çıkarlarını korumak ve ticareti teşvik etmek, • Federal bütçe, güvenlik gibi yüksek düzeyli önceliklerle ilgilenmek, • Başkan’ın ülkeyi etkin bir şekilde yönetmesi için gerekli yardımı ve desteği sağlamak, • Başkana ilgili konularda raporlar sunmak ve tavsiyelerde bulunmak, • Çok boyutlu sorunların çözümünde kurumlar ve sektörler arasında işbirliği ve koordinasyonu sağlamak, • Başkan tarafından verilen diğer görevleri yapmak.	• “Cumhurbaşkanınca alınacak kararlar ve oluşturulacak politikalarla ilgili öneriler geliştirmek, • Geliştirilen politika ve strateji önerilerinden Cumhurbaşkanınca uygun görülenler hakkında gerekli çalışmaları yapmak, • Küresel rekabetin getirdiği ani değişimlere karşı strateji ve politika önerileri geliştirmek, • Görev alanlarına giren konularda kamu kurum ve kuruluşlarına görüş vermek, • Görev alanlarına giren konularda Bakanlıklar, kurum ve kuruluşlar, sivil toplum ve sektör temsilcileri, alanında uzman kişiler ve ilgili diğer ilgililerin görüşünü alarak uygulanan politikaları ve gelişmeleri izlemek, yapılan çalışmalarla ilgili Cumhurbaşkanına rapor sunmak, • Cumhurbaşkanı programına uygunluk açısından, bakanlıklar ile kurum ve kuruluşların uygulamalarını izlemek ve Cumhurbaşkanına rapor sunmak, • Bakanlıklar, kurum ve kuruluşlar, sivil toplum ve sektör temsilcileri, alanında uzman kişiler ve ilgili diğer ilgililerin davet edilmesi suretiyle genişletilmiş kurul toplantıları yapmak, • Görev alanlarına giren konularda talep, ihtiyaç ve etki analizi yapmak ve/veya yaptırtmak, • Cumhurbaşkanınca verilen diğer görevleri yapmak”
------------------	--	--

Politika Oluşturma Sürecindeki Rolü	Yürütmenin başı olan Başkan’a politikaların üretilmesi ve uygulanmasında yardımcı olmak	Politika geliştirme ya da oluşturmak
Başkan ile İlişkisi	Doğrudan Başkan ile çalışmakta ve Başkana karşı sorumludurlar.	Doğrudan Cumhurbaşkanı ile çalışmakta ve Cumhurbaşkanına karşı sorumludurlar.
Üye ve Personel Sayısı	Üye sayısı belirtilmemiştir. Ancak bünyesinde 2000’den fazla personel görev yapmaktadır.	76 üye bulunmaktadır (Kurulların en az üç üyeden oluşması gerekmektedir). Ancak işlerin yürütülmesi amacıyla ne kadar personelin çalışacağı belirtilmemiş, sadece yeteri sayıda personel bulunacağına dair ifadeye yer verilmiştir.

Kaynak: The Executive Office of the President, 2013; CBK-1, 21. Madde esas alınarak oluşturulmuştur.

Türkiye’de politika kurulları yeni yapılar olduğu için ABD deneyiminin incelenmesi gereklidir. Politika kurulları, kamu politikalarının daha sağlıklı, etkin ve hızlı çözülmesi için ortaya çıkan önemli yapılardır. Her iki ülkede de politika kurullarına politika oluşturma sürecinde önemli bir rol verildiği ve Başkanların bu yapılar üzerinde oldukça etkin olduğu görülmektedir. Türkiye’deki mevcut politika kurulları ile 1939 yılından günümüze değin ABD’de kurulan politika kurulları karşılaştırıldığında; ABD’de yerel yönetim, sosyal politika ve hukuk ile ilgili doğrudan bir kurul oluşturulmadığı görülmektedir. Kurulların üye ve personel sayısı bakımından da farklılıklar mevcuttur. Kuruluş amacı, görevleri, Başkan ile ilişkiler yönünden incelendiğinde ise, aralarında benzerlikler olduğu görülmektedir.

SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

Türkiye’de Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi’ne geçilmesiyle beraber merkezi yönetim yapısında önemli ve köklü değişiklikler meydana gelmiştir. Bu değişikliklerden en önemlilerinden birisi, Cumhurbaşkanlığına bağlı dokuz adet politika kurulu kurularak, kamu politikası geliştirme ya da oluşturma sürecinde birincil rol verilmesidir. Politika kurullarına benzer en köklü yapılar ise ABD’de Başkanın Yürütme Ofisi olarak görülmektedir.

ABD’deki Başkanın Yürütme Ofisi ve Türkiye’deki Cumhurbaşkanlığı Politika Kurulları karşılaştırıldığında ABD’de bu yapıların eski ve köklü olduğu or-

taya çıkmaktadır. Ancak iki ülkede de ortaya çıkış nedenlerinin benzer olduğu söylenebilir. ABD’de 1939 yılında Başkan Roosevelt kamu politikalarını daha etkin oluşturmak ve özellikle Senato’nun işleri yavaşlatmasını engellemek amacıyla Başkanlık Emri ile oluşturmuştur. Türkiye’de de kamu politikalarını etkin oluşturmak ve özellikle bürokrasinin işleri yavaşlatmasını engellemek amacıyla Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile oluşturulduğu görülmektedir. Kısacası her iki ülkede de politika yapımının hızlı ve istikrarlı yürütülebilmesi için bu yapıların kurulmuş olduğu söylenebilir.

ABD ve Türkiye’deki bu yapılar görevler, politika oluşturma sürecindeki rolü ve başkan ile ilişkisi açısından karşılaştırıldığında benzer özellikler taşıdığı görülmektedir. Türkiye’de politika kurullarının genel olarak görevlerinin belirtilmesine ek olarak her bir politika kurulunun görevine ayrı ayrı yer verilmiştir. Ancak kurullar arasında genel görev ve yetki konusunda tam anlamda bir eşitlik bulunmadığı ortaya çıkmaktadır. Üye sayısı açısından ise Türkiye’de kurulların en az üç üyeden oluşması gerekirken, ABD’de böyle bir durum söz konusu değildir.

ABD’de 1946 yılında kurulan Ekonomik Danışmanlar Konseyi ile Türkiye’deki Ekonomi Politikaları Kurulu benzerlikler göstermektedir. Küresel ve ulusal ekonomi, kalkınma ve ekonomik istikrarla konuları ilgili gelişmeleri izlemek ve değerlendirmek, araştırmalar yapmak ve politika önerileri oluşturmak ile görevlendirilen bu yapılar Başkanın ekonomi politikasını belirlemesine ve oluşturmalarına yardımcı olmaya çalışmakla görevlidir. Obama döneminde Ekonomik Danışmanlar Konseyi kapsamlı raporlar hazırlayarak önemli tavsiyelerde bulunmuştur.

ABD’deki Bilim ve Teknoloji Politikası Ofisi ile Bilim, Teknoloji ve Yenilik Politikaları Kurulu da benzerlik göstermektedir. ABD’de Clinton döneminde ortaya çıkan bu ofis, teknolojik üstünlük sağlanması konusunda önemli bir rol alarak, politikanın oluşturulması, uygulanmasında ve geliştirilmesinde rol almıştır. Yaşanılan dijital çağa ayak uydurabilmek için bu yapılar önemli oluşumlar olarak karşımıza çıkmaktadır. Türkiye’de yeni yönetim sistemi ile Bilim, Teknoloji ve Yenilik Politikaları Kurulu ile birlikte Dijital Dönüşüm Ofisinin kurulması, Türkiye’nin dijitalleşme konusuna verdiği önemi ve bu konuda sağlıklı politikalar oluşturulmasına duyulan ihtiyacı göstermektedir.

ABD’de Çevre Kalitesi Konseyi bulunmasına karşın Türkiye’de bu isimle kurulmuş bir politika kurulu bulunmamaktadır. Ancak Yerel Yönetimler Politika Kurulu’na çevre ile ilgili koruyucu ve geliştirici politika önerileri geliştirmek görevi verilmiştir. ABD’de Çevre Kalitesi Konseyi Ulusal Çevre Politikası Yasası’nın uygulanmasını kontrol eden ve denetleyen kurum olarak karşımıza çıkmaktadır. Yerel Yönetimler Politika Kurulu’nun da Türkiye’ye özgü bir çevre politikası oluşturmaları ve izlemesi oldukça önemli görülmektedir.

ABD’deki kalıcı konseylerin ilgili yasalara dayanılarak da kurulduğu ortaya çıkmaktadır. Ekonomik Danışmanlar Konseyi, İstihdam Kanunu; Çevre Kalitesi Konseyi, Ulusal Çevre Kalite Kanunu; Ulusal Uyuşturucu Kontrol Politikası Ofisi, Ulusal Narkotik Liderlik Kanunu ile kurulmuştur. Yönetim ve Bütçe Ofisinin ise, ilk olarak bütçe ofisi olarak kurulduğu, bir süre sonra Başkanın Yürütme Ofisine dâhil edildiği görülmektedir.

Trump başkanlığının ilk yılında, Ulusal Güvenlik Konseyi’nde bir dizi önemli değişiklik yapmıştır. Hem Ulusal Güvenlik Konseyi Danışmanından istifa etmesini istemiş hem de Konsey personelinin tamamını yeniden oluşturmuştur. Bu durum Başkanların bu yapılar üzerinde ne kadar etkin olduğunun önemli bir göstergesidir. Aynı zamanda Başkanın kendisi ile doğrudan çalışan kişileri kendi belirleyebilme yetkisinin olması kamu politikası oluşturma sürecinin daha sağlıklı işleyebilmesine katkı sağlamaktadır.

Türkiye’de yeni yönetim sistemi ile politika kurulları oluşturularak sorunlu ya da geliştirmesi gereken politika alanlarının çoğu belirlenmiştir. Bu doğrultuda da politika kurullarına politika oluşturma ya da geliştirme görevlerinin verildiği görülmektedir. Politika kurullarını bu süreçte; yeni, önemli hatta birincil aktör olarak nitelendirmek yanlış olmayacaktır. Türkiye’de politika kurulları yeni kurulduğu için işleyiş ve faaliyetleri üzerinden bir değerlendirme yapılamamakta, sadece görev ve yetkileri üzerinden incelenebilmektedir. Politika kurulları, ABD’deki iyi uygulama örneklerini analiz ederek kendilerine verilen yetki ve görevlerini daha etkin bir şekilde yerine getirebilir. Böylece Türkiye’de pek çok alana özgü istikrarlı ve etkin politika hayata geçirilebilir.

KAYNAKÇA

- “The Constitution of the United States”, https://www.constitutionfacts.com/content/constitution/files/Constitution_ReadTheConstitution.pdf. (Erişim Tarihi: 20.03.2019).
- “Türkiye Cumhuriyeti Anayasası”, https://www.tbmm.gov.tr/anayasa/anayasa_2018.pdf (Erişim Tarihi: 23.04.2019).
- AKÇAKAYA, Murat ve ÖZDEMİR, Abdülkadir (2018). Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi ve Siyasal İstikrar, Üçüncü Sektör Sosyal Ekonomi Dergisi, 53(3), 922-944.
- AKINCI, Berat (2017). Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sisteminin Olası Demokratik ve Ekonomik Etkileri, **Turkish Studies International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic**. 12(24), 1-16.
- AKINCI, Berat (2018). Türkiye’de Kamu Politikası Oluşturma Sürecinde Yeni Aktör: Cumhurbaşkanlığı Politika Kurulları, **Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi (OPUS)**, 9(16), 2128-2146.
- AKKAYA, Erol ve ANDAY, Fuat vd. (1993). **Başkanlık Rejimi**, Gelişim Hacet, Interpres Basın ve Yayın A.Ş., İstanbul.
- AKMAN, Çiğdem (2019). Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sisteminde Politika Kurulları: Sosyal Politikalar Kurulu Üzerinden Bir Değerlendirme, **Route Educational and Social Science Journal**, 6(3), 659-676.
- AKMAN, Elvettin (2019). Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sisteminde Kamu Politikası Aktörleri, **Paradoks Ekonomi, Sosyoloji ve Politika Dergisi**, 15(1), 35-54.
- ARI, Tayyar (2000). **Amerika’da Siyasal Yapı, Lobiler ve Dış Politika**, Alfa Kitabevi, İstanbul.
- ATAAY, Faruk (2017). Türkiye’de Hükümet Sistemi Değişikliği: Parlamenter Sistemden Başkanlık Sistemine Geçiş, **Yakın Doğu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**, 10(2), 77-98.
- COHEN, David (2018). FOIA In The Executive Office Of The President, **N.Y.U. Journal of Legislation & Public Policy**, 21(1), 203-236.
- Council of Economic Advisers. (2016). **Benefits of Competition and Indicators of Market Power**, https://obamawhitehouse.archives.gov/sites/default/files/page/files/20160414_cea_competition_issue_brief.pdf (Erişim Tarihi: 09.04.2019).

- Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi (CBK-1). (2018). Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin Sayısı: 1. Resmi Gazete. 10/7/2018 – 30474.
- ÇAM, Esat (2000). *Çağdaş Devlet Sistemleri*, Der Yayınları, İstanbul.
- ÇOŞKUN, Bayram ve PANK, Çiğdem (2017). Başkanlık Sisteminde Başkanla İdari Yapı Arasındaki İlişki ve Türkiye İçin Değerlendirmeler, **Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, 1 (4), 1-17.
- DAVIDSON, Roger (1999). **Presidential Relations with Congress**, James P. Pfifner and Roger H. Davidson (Eds), Understanding The Presidency, Longman, New York.
- DAVİS, John W. (1995). **American Presidency**, Praeger Publishers, Westport.
- EROĞUL, Cem (2006). *Çağdaş Devlet Düzenleri*, Kırılancık Yayınevi, Ankara.
- Executive Office of the President of the United States. (2013). **Report to the President and Congress Designing a Digital Future: Feder Ally Funded Research and Development in Networking and Infor Mation Technology**, <https://www.nitrd.gov/pcast/> (Erişim Tarihi: 22.04.2019).
- GÜLENER, Serdar ve MİŞ Nebi (2017). **Cumhurbaşkanlığı Sistemi**, Siyaset Ekonomi ve Toplum Araştırmaları Vakfı (SETA), 190, 1-28.
- GÜLER, Tahsin (2018). Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi Ve Kamu Yönetimine Etkileri, **Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, 21(39), 299-322.
- GÜNAL, Erdoğan (2015). **Hükümet Sistemleri ve Türkiye’de Başkanlık Sistemi Arayışları**, Hükümdar Yayınları, İstanbul.
- HEYWOOD, Andrew (2006). **Siyaset**, Liberte Yayınları, Ankara.
- İZCİ, Ferit (2017). Yeni Anayasa Değişikliği Çerçevesinde Yürütme Organında Meydana Gelen Değişimler, **Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, 1 (Özel Sayı 4), http://www.yyusbedergisi.com/dergi-list/-4_1_2017 (Erişim Tarihi: 28.03.2019).
- KAYA, Burak (2017). Türk Tipi Başkanlık Sistemi Önerisinden Partili Cumhurbaşkanlığı Sistemine, **Yönetim Bilimleri Dergisi**, 15(30), 27-50.
- KELEŞ, Mehriğül (1996). **Başkanlık Rejimi**, Kanyılmaz Matbaası, İzmir.
- KILINÇ, Doğan (2016). Türkiye’de Bitmeyen Tartışma: Hükümet Sistemi Üzerine Değerlendirmeler, **Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, 20(1), 447-510.

- KORKMAZ, Tuğrul (2016). Hükümet Sistemleri ve Türkiye Üzerine Bir Analiz, **Akademik Hassasiyetler Dergisi**, 6, 43-57.
- KUTLU, Önder ve KAHRAMAN, Selçuk (2017). **Türk Cumhurbaşkanlığı Sisteminin Kamu Yönetimi Açısından Değerlendirilmesi**, Türk Anayasa Hukukunun Güncel Sorunları, Ferhat USLU (Ed.), Beşköprü Yayınları, Ankara.
- KÜÇÜK, Adnan (2017) Yeni Anayasa Değişikliği ile Getirilmek İstenen Türkiye'ye Özgü Başkanlık Sistemi: Korkular, Algılar, Beklentiler, **Liberal Düşünce Dergisi**, 22(85), 157-189.
- National Archives. (1939). Executive Order 8248-Establishing the Divisions of the Executive Office of the President and Defining their Functions and Duties, <https://www.archives.gov/federal-register/codification/executive-order/08248.html>. (Erişim Tarihi: 22.04.2019).
- ORTH, John V. (2000). **Presidential Impeachment: The Original Misunderstanding**, Constitutional Commentary, 17, 587-591.
- ÖRGÜN, Faruk (1999). **Dar Gelen Gömlek: Başkanlık Sistemi**, Bilge Yayıncılık, İstanbul.
- PARLAK, Bekir (2005). **Karşılaştırmalı Siyasal ve Yönetişel Yapılar**, Aktüel Yayınları, İstanbul.
- PİKA, Joseph A., MALTESE, John Anthony (2012). **The Politics of the Presidency**, CQ Press, Washington.
- RELYEA, Harold C. (2008). **The Executive Office of President: An Historical Overview**, CRS Report for Congress, 26, 1-28.
- SMİTH, Raymond A. (2008). **The American Anomaly: U.S. Politics and Government in Comparative Perspective**, Routledge, New York.
- SOBACI, M. Zahid, MİŞ, Nebi ve KÖSEOĞLU, Özer (2018). **Türkiye'nin Yeni Yönetim Modeli ve Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı**, SETA Analiz, 216, 1-6.
- TANER, Ahmet (2015), Demokrasi, Hesap Verme Sorumluluğu ve Hükümet Modelleri, **Uludağ Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi**, 34 (1), 71-92.
- The Executive Office of the President. (2019a). Council of Economic Advisers. <https://www.whitehouse.gov/cea/> (Erişim Tarihi: 21.03.2019).
- The Executive Office of the President. (2019b). Council on Environmental Quality. <https://www.whitehouse.gov/ceq/> (Erişim Tarihi: 21.03.2019).
- The Executive Office of the President. (2019c). National Security Council. <https://www.whitehouse.gov/nsc/>

[ps://www.whitehouse.gov/nsc/](https://www.whitehouse.gov/nsc/) (Erişim Tarihi: 21.03.2019).

The Executive Office of the President. (2019d). Office of the Management and Budget. <https://www.whitehouse.gov/omb/> (Erişim Tarihi: 22.03.2019).

The Executive Office of the President. (2019e). Office of the National Drug Control Policy. <https://www.whitehouse.gov/ondcp/> (Erişim Tarihi: 22.03.2019).

The Executive Office of the President. (2019f). Office of Science and Technology Policy. <https://www.whitehouse.gov/ostp/> (Erişim Tarihi: 22.03.2019).

TURAN, Menaf (2018). Türkiye’nin Yeni Yönetim Düzeni: Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi, **Sosyal Bilimler Araştırma Dergisi**, 7(3), 42-91.

TÜRE, İlknur (2016). Başkanlık Sisteminde Yürütme Organının Gücü: ABD, Arjantin ve Brezilya, **Researcher: Social Science Studies**, 4 (7), 54-73.

YANIK, Murat (1997). **Başkanlık Sistemi ve Türkiye’de Uygulanabilirliği**, Alfa Yayınları, İstanbul.

703 sayılı Kanun Hükmünde Kararname,

<http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2018/07/20180709M3.pdf> (Erişim Tarihi: 01.03.2019).

14 numaralı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi,

<http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/19.5.14.pdf> (Erişim Tarihi: 01.03.2019).